

MŰLEÍRÁS

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM REKONSTRUKCIÓJA 2012.

A tervezett rekonstrukció megoldásaival kapcsolatos összefoglalást maximum tíz oldalba sűríteni nagyon nehéz, hiszen csak a feladat megfogalmazása / tervezési program / is több mint harminc oldal vett igénybe....

Kodály szerint, aki nem tudja néhány oldalon leírni, amit mondani szeretne az más gazemberségekre is képes. A következőkben - tartva a kiírás és Kodály intencióit is – tartalomjegyzék szerű tömörséggel rögzítjük javaslataink lényegét. Ugyanakkor szeretnénk felhívni a figyelmet arra a két tervlapunkra, amelyen rajzos magyarázataink bővebben, és talán konkrétan is ismertetik elképzeléseinket.

CÉLOK

1. A meglévő épület építészettörténeti értékeinek méltó megőrzése, felújítása és legfőképpen súlyának megfelelő bemutatása a nagy nyilvánosságnak.
2. Egy, a mai kornak megfelelő múzeum kialakítása, a múzeumban fellelhető különleges értékeket, továbbá a XX. század és napjaink művészetét és múzeumlátogatási szokásait is szem előtt tartva.
3. Funkcionálisan és műszakilag kifogástalan, üzletileg sikeres, a mai kornak megfelelő intézmény létrehozása. A mai kornak megfelelő alatt egy olyan múzeumot értünk, amelynek nemcsak az infrastruktúrája igazodik a korhoz, hanem kiállításainak, tevékenységének szelleme, struktúrája és minősége is. Tehát szakmailag jól felkészült, sok kiállítással, rendezvénnyel működő, látogatói számára szerethető hely kialakítása a cél.

ÁLTALÁNOS FELADATOK ÉS ELVEK

1. Minden tervezett funkció kompromisszummentes, önálló működésének biztosítása
2. Ugyanezen funkciók kapcsolatainak megfelelő kialakítása úgy, hogy azok egymást kiegészítve működhessenek a bővítés mindenkorai lehetőségével. Itt elsősorban a rendezvényterekre és az időszaki kiállításokra gondolhatunk.
3. A műemléki részek maximális védelme, felújítása, illetve az elmúlt idők lerakódásainak eltávolítása. Beavatkozás csak ott történjen, ahol az feltétlenül indokolt, így alapvetően a „medence” alápincézésekor, a kis udvar alsó szintjének beépítésekor, illetve a korhoz igazodó kiszolgálás miatt / liftek, gépészeti aknák /
4. Az új épületrész elsősorban olyan funkciók befogadására legyen alkalmas, amelyek az intézmény működésének teljességét illetve a régi épületrész - szerkezeti, műemléki adottságai miatt - annak védelmét biztosítja. / gk. tárolók, teherforgalmi dokkoló, gépészet, kiszolgálás, új /design/ bejárat, étterem-konyha, kert megnyitása, stb./ Ugyanakkor építészete legyen a mai kor lenyomata és biztosítson a kortárs művészeteknek és művészeknek megfelelő, nyitott megjelenési felületet.
5. Az üzletileg sikeres működéshez szükséges téri és műszaki megoldások megtalálása és alkalmazása. Itt a bevételt jelentő rendezvény, ideiglenes kiállítások, étterem-kávézó, shop stb. kiemelt kezelésére illetve az üzemeltetés gazdaságosságát biztosító, tehát a kiadást csökkentő, energiatudatos épületszerkezettani és gépészeti megoldások alkalmazására gondolhatunk.

A CÉLOK ELÉRÉSE ÉRDEKÉBEN TETT FŐBB LÉPÉSEK

1. A műemlék épület építészeti értékeinek bemutatása érdekében az alábbi szempontokat érvényesítettük:
 - az aula térnek és kapcsolódó tereinek / előcsarnok és lépcsőterek / funkciótól mentes, szabad bemutatása. Rendezvénymentes időszakokban szabad bejárhatósága.
 - Az előcsarnoknak és a főlépcsőknek az eredeti funkciónak megfelelő reprezentatív közlekedő szerep biztosítása
 - Belső udvarok differenciált rendezése, megnyitása akár a múzeum látogatói, akár a köz számára
 - Az épület attraktív belső homlokzatainak, tereinek láttatása a régi és az új épületből
 - Az épület szerkezeteinek, díszítő elemeinek felújítása, megóvása, az elpusztult, de rekonstruálható díszítések, üveg, padló és falburkolatok ismételt elkészítése.

2. A tervezett múzeum épületegyüttes megújult, korszerű működése érdekében az alábbiakat javasoljuk:
 - A közönségforgalmi területek, megfelelő elhelyezése, méretezése, így a shop, a kávézó, a ruhatár és a közönségforgalmi vizes helyiségek célszerű kialakítása, továbbá a rendezvény és konferencia terek optimális pozicionálása. Külön fontosnak ítéltük a nyilvánvalóan előforduló VIP látogatások helyszínének és kiszolgálásának biztosítását.
 - A múzeumlátogatók útvonalának a belépéstől a távozásig áttekinthető és egyértelmű meghatározása, keresztezés és a többszöri belépés kényszere nélkül.
 - A múzeum állandó kiállítási tereiben a folyamatos / tematikus / és a célirányos látogatás mindenkor és egyidejű biztosítása
 - Az időszaki kiállítások részére az épületben több helyen található, egymással részben összekapcsolható helyszínek biztosítása. A meglévő épület újonnan kialakított pincei tereiben a nagy, hagyományos időszaki kiállítások, az új épületben a modern és kortárs és gyűjteményes kiállítások kaphatnak helyet.

- Az új épületben elhelyezett és saját bejáratral rendelkező design múzeum integrálása az állandó kiállításokhoz, egyúttal ezen épületrész akár teljesen független használatának biztosítása / kortárs művészetek, művészek kommunikációs helye /
- Az üzemi területek, vagyis az igazgatás, a hivatali és kutatási zóna, valamint az oktatás, a könyvtár és adattár, továbbá a restaurátor műhelyek - mint a múzeum működésének legfontosabb háttér elemei megfelelő színvonalú, egymással és a múzeummal is jó funkcionális kapcsolatban történő elhelyezése. Ezek mindegyikéhez /kivéve restaurátor műhelyek/ önálló, a múzeum tereitől független külső megközelítés biztosítása.
- A kiszolgáló területeknek célszerű és hatékony működést biztosító elhelyezése. Ide tartozik a gépkocsi tároló, a raktárak, a manipulációs terek, az üzemelés és fenntartás helyiségei, a biztonsági központ, őrség, a konyhaüzem, továbbá a gépészeti terek.

3. A költséghatékony működés, vagyis a kiadások és a bevételek egyensúlyának biztosításával kapcsolatos gondolatok:.....
 - Valószínűleg irreális azt gondolni, hogy egy ilyen funkciójú, léptékű és értékű épület valaha is képes lesz önállóan finanszírozni a működését. A támogatások mértéke azonban bizonytalan és változó lehet, ugyanakkor egy ilyen léptékű beruházás utóéletének biztonsága elsőrendően fontos. Ezért a rekonstrukció tervezőjének is megkerülhetetlen feladata az építést követő üzemelés stabilitásáról gondoskodni, olyan megoldások betervezésével, ami lehetővé teszi a megfelelő bevételek elérését, miközben az üzemeltetés kiadásait minimalizálja. Ezt a feladatot terünkben kiemelten kezeltük:
 - Az aktív bevételeknek két fő forrása a rendezvény és konferenciaszervezés, illetve az időszaki kiállításokat látogatók jegy vásárlása és egyéb termékek, szolgáltatások értékesítése. Az ezen árbevételekhez kapcsolódó építészeti környezet ezért kiemelten fontos. Lehetőség szerint tehát minél több és változatosabb időszaki kiállításnak kell helyet biztosítani, illetve a rendezvény és konferencia helyszíneknek minél szélesebb és minél differenciáltabb igény szintnek kell megfelelnie. Vagyis az ezekre alkalmas helyszíneknek egymást kiegészítve, összekapcsolva is képesnek kell lenni a megfelelő működésre. Nem mellékes szempont e helyek szerethető, építészeti vonzó kialakítása. Ugyancsak fontosnak ítéltük ebben a kiemelt építészettörténeti emlékeket és kultúrkinccset hordozó múzeum együttesben a múzeumot támogató kör számára VIP rendezvények lehetőségének biztosítását.
 - A passzív bevételeken a kiadások csökkentését értjük, aminek alapját is a tervezésnél kell megteremteni. Itt nem csak a költség és energia hatékony szerkezetek és gépészeti

berendezések betervezéséről van szó / fűtés, hűtés, légkezelés, árnyékolás, stb. /, hanem egy olyan átfogó komplex üzemeltetés centrikus stratégia kidolgozásáról, ami a berendezések együttműködésétől a vízhasználaton át a felhasználható energiaforrások sorát vizsgálja / hőcserélők, napenergia hasznosítás, szürkevíz kezelés stb. /. Ezen munka folytatása a további tervfázisokban elengedhetetlen.

4. Múzeum technológia, kiállítás elrendezés, installáció

Az épületegyüttes múzeumi látogatók számára egységes egészként megtekinthető. Az építészeti kialakítás a múzeum számára mindenkor optimális jegystruktúrájának megfelelő ellenőrzési felületek beépítését teszi lehetővé. Így lehetséges az időszakos és állandó kiállítás önálló, vagy együttes jeggyel való megtekintése is. A design múzeum alap esetben a normál jeggyel rendelkezőknek is látogatható, ugyanakkor egyszerű eszközökkel a teljes egység önálló üzemmóddal leválasztható, időben is elválaszthatóan működtethető.

A múzeumlátogatással kapcsolatos alapelv, hogy a megváltott jeggyel a belépéstől a kijáratig a látogató folyamatos, nem visszafordulós rendszerben az egész kiállítást tematikus /pl. időrendi sorrendben/ végignézhesse. Ugyanakkor jól átlátható rendben célirányosan is haladhat, általa választott kiállítási részek megtekintésével. Ezt a tervezett első és második emeleti körjárárság maximálisan biztosítja.

A múzeumban elhelyezendő egységeknél tekintettel voltunk azok helyigényére és érzékenységére. A régi épület építészeti adottságai miatt a megfelelő légállapotok és fényviszonyok kialakítását gépészeti eszközökkel illetve az igények szerint kiválasztott, akár több rétegben elhelyezett hálózóvet belső árnyékolók segítségével biztosítjuk. Az aula tér feletti üvegtető külső fém árnyékoló lamella rendszert kap, a külső és a belső üveghéj között az aulatér változatos használatához illő fényáteresztésű, mozgatható hálózóvet beépítését tervezzük. Az új épületszárnyban a kéthéjú homlokzat közötti térben elhelyezett mozgatható árnyékolókkal, illetve a belső üvegfelület megfelelő kivitelével / lakkozott, vagy speciálisan kezelt réteg / biztosítjuk.

A múzeumi bemutatás pontos technológiájának, installációinak megtervezése a következő fontos lépés a tervezésben. A jelen léptékben a feladat megoldása akkor volt helyes, ha a kialakított építészeti keretekbe csaknem bármilyen múzeumi funkció biztonsággal, jól elhelyezhető.

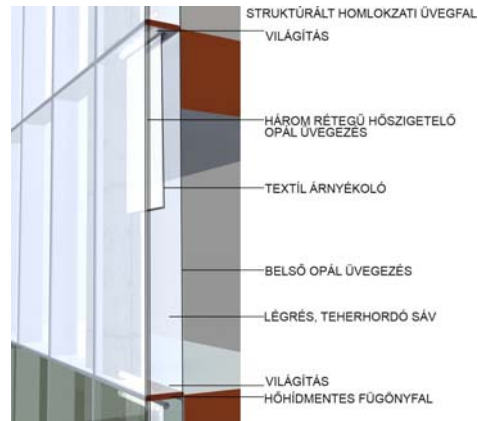

5. Az új épület építészeti kezelése

Az új épületszárny alapvetően a meglévő épület felújításának, korszerű üzemeltethetőségének feltételeit biztosítja. Mint ilyen, főleg kiegészítő funkciókat tartalmaz, amelyek az üzemeltetést szolgálják, így műtárgy és anyagmozgatás, parkolás, gépészet, üzemeltetés, fenntartás helyiségei.

Az épületrész az eredeti múzeum épület léptékének töredéke, mégis fontos, mert a fentiekén túl, tartalmában / étterem, design múzeum / és építésének időpontjában a jelen kort hordozza, reprezentálja. Építészeti megfogalmazása is ennek megfelelő kell legyen. Része az egésznek, mégis egy másik kor lenyomata. Kapcsolatait a lechneri világgal és épülettel nem formai vagy anyaghasználati módjával, hanem funkcionalitásával, együttműködő szellemével fejezi ki. Ahol szükséges szolgál és segít, de egyúttal kifejezi korunknak az egyszerűség, tisztaság és szabadság iránti vágyát. Az egyszerű bontatlan tömör és üvegfelületek, a homogén fal és tetőkezelés, a világos színek, a külső zártság és a belső nyitottság mind ezt szolgálják. A külső nemesbeton felület egy, a bejárat elöcsarnok mennyezetének lechneri mintájából származtatott, annak dombornyomatával formált kéregbeton, melynek technológiája ma már jól ismert. A homlokzati üvegfelületek olyan kéthéjű szerkezetek, ahol a külső héj vagy átlátszó, vagy tejfehér üveg, ami este és éjszaka metszetszerű világító felületeket eredményez a kristályszerű épülettömegben.

Mögötte a napszaktól és az igényektől függően mozgatható árnyékoló szerkezet létesül. A szerkezet belső rétege a modulrendszerű kialakításnak köszönhetően a mindenkori kiállítási igényeknek megfelelően akár egyszerű átszereléssel változhat, lehet akár teljesen átlátszó, vagy lehet opálüveg, vagy a funkció által megkövetelt, átlátást nem biztosító lakkozott üveg, illetve tömör szerelt felület is.

6. Kapcsolat a külvilággal, az Angyal István térrel. A felújított épület szempontjából különös fontossággal bírnak a hozzá kapcsolódó külső illetve közterületek. Így a saját belső udvarok, illetve az Üllői út és Ferenc körút kereszteződéséből – jellemzően tömegközlekedéssel érkezőknek - az Angyal István tér. Annak, mint a múzeum kapujaként, vagy ha úgy tetszik felvezető pontjaként történő kezelése már csak azért is fontos mert maga az épület nem rendelkezik a hozzá hasonló léptékű és jelentőségű múzeumok szokásos kapcsolódó külső tereivel. Javaslatunkban az épülethez az aluljáró felől vezető rámpát úgy alakítjuk ki, hogy az abból nyíló „látványtengely” a főkupolára tájolt; a felvezető rámpa oldalfalaiban illetve a téren kialakított süllyesztett kiállító teraszokon a zöldfelületekhez, pihenő parkhoz kapcsolódóan számtalan a múzeum jelenlétére, programjaira utaló hirdetmény, műtárgymásolat, stb. helyezhető el. (Pl. tető felépítményi elemeinek vandálbiztos beton másolatai)

7. Az építéssel és az építés ütemezésével kapcsolatos kérdések
A rekonstrukció megvalósításának feladata már önmagában is sokrétű és körültekintő kivitelezői munkát igényel. Az a tény, hogy azt a múzeum üzemének folyamatos fenntartása mellett, ütemezve kell végrehajtani rendkívül körültekintő mérlegelést igényel. Az építés logikájának és ésszerű organizációjának valamint a múzeum műtárgyainak védelme és a múzeum és intézményei folyamatos üzemének biztosítása csak abban az esetben valósítható meg, ha mindig rendelkezésre áll olyan terület, ahol a múzeum egyes részlegei ideiglenesen elhelyezhetőek. Nem tartjuk reális alternatívának az építéssel érintett épületrészben a műtárgyak elhelyezését vagy üzemszerű működést. Ütemezésünket ennek megfelelően adtuk meg. Az indulásnál feltételeztük a MOME és a bútorraktár kitelepítését, későbbi ütemekben pedig az új épületrész ideiglenes igénybevétele, így annak fit out kivitelezését csak az utolsó ütemben javasoljuk, annak érdekében, hogy a felújított végleges területre csak egyszer történjen beköltözés. Az ütemezés finomítása a kivitelező és az intézmény bevonásával részletes és hosszú elemzéseket követően történhet meg.

8. Tartószerkezet, épületszerkezetek, gépészet, energia ellátás

Tartószerkezeti, épületszerkezettani szempontból a régi épületen a zárt belső udvar alsó szintjének beépítése, felette tetőkert kialakítása, továbbá az aulatér un. medence terének alapincézése, új földém építése, valamint az elhelyezett lift és gépészeti aknák kialakítása jelentik a legkomolyabb beavatkozást. Nyilvánvaló, hogy - akár csak a többi szüksége beavatkozás esetében - ezen munkákat csak megfelelő körültekintéssel és alapos vizsgálatokra, szakvéleményekre támaszkodva szabad elvégezni. Ezek alapján lehetséges és szabad dönteni a szigetelés módjáról, az új szerkezetek letámaszkodásának helyeiről, kialakításának módjáról. Ezek híján ábrázolt javaslataink jelzés értékűek.

Ugyanez érvényes az új épület tartószerkezeteinél, illetve szigetelési módjánál is, ahol egy megfelelő, a csatlakozó épületszerkezetekre, talajvíz viszonyokra és alapozási módra kiterjedő talajmechanikai és hidrológiai szakvélemény alapján kell a terveket véglegesíteni.

A korábban már említett komplex szemlélettel megtervezett gépészeti rendszernél mérlegelni kell minden alternatív energia felhasználást és minden olyan berendezés és rendszer telepítését, ami a gazdaságos üzemeltetést biztosítja. A legfontosabb és legnehezebb feladat mégis a meglévő épületbe a korszerű gépészeti ellátás / fűtés, hűtés légellátás, páratartalom kontroll stb./ elhelyezése volt. Fel kellett használni minden helyet és lehetőséget, amit a meglévő épület kínál illetve el kellett helyezni olyan differenciált, az egész területen arányosan szétosztott felszálló aknákat, amelyek kapcsolódnak a nagy belmagasságot kihasználva a kiemelt tereket elkerülő mennyezet alatti légcsatorna hálózathoz.

9. Művészettörténeti szempontok

Az Iparművészeti Múzeum épülete nemzeti értékünk, a magyar építésztörténet kiemelkedő alkotása, az európai szellemiség egy korszakának elsőrangú reprezentánsa. A magyar kultúra és művelődés egyik védjegye, építészetünk hozzájárulása az egyetemes építésztörténethez.

A jelen kiállítási gyakorlat és a múzeumlátogatási szokások felvetette kérdésekre adott válasz mellett az épület rekonstrukciójának elengedetlen feladata az épület restaurálása. Ennek során elkészítendő az épület helyiségkönyve, mely felsorolja az épület meglévő eredeti tartozékait és rögzíti a hiányokat, átalakításokat. A szakmanként (fa, fém, üveg, kő, stukkó, kerámia, díszítőfestő) elvégzendő szondázó restaurátori kutatás a homlokzatokon és az épületbelsőben feltárja az eredeti színeket, szerkezeteket, majd az archív anyaggal összevetve, a megrendelővel, az építésszel közösen meghatározza a feladatokat. A formaképzés, az anyaghasználat és a

színezés a múzeum épületének alapvető egyedisége, a restaurálás célja csak az eredeti állapot visszaállítása lehet.

A kutatás nélkül is számos rekonstrukciós feladat ismert. Az 1920-as években, a szélfogó és két terem kivételével eltüntetett díszítőfestés, az üvegcsarnokhoz csatlakozó terek mennyezetének hiányzó stukkódíszjei, a csarnok növényi mintás terrazzo padozatának újrakészítése, a nagycsarnok tetőzetének színes üvegezése. A mai igényeket kielégítő megvilágítás mellett fontosnak tartjuk a korhű lámpák és falikarok alkalmazását.

A meg nem született épületrészek helyén semmiféle historizálást vagy igazodási szándékot nem tartunk elfogadhatónak, miként az álló épülethez is csakis a régitől markánsan elütő kortárs építészeti gondolat méltó.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM REKONSTRUKCIÓJA ÉS ÉRTÉKNÖVELŐ TERVEZÉSE - TERVPÁLYÁZAT 2012
ALAPTERÜLET KIMUTATÁSOK - FŐSSZESÍTŐ

	meglévő épületben					bővítendő épületben					összesen	míndösszesen				
	pláncszint m ²	alagor m ²	földszint m ²	magastölészint 1. emelet m ²	2. emelet m ²	pediláster m ²	összesen m ²	pláncszint m ²	alagor m ²	földszint m ²			magastölészint 1. emelet m ²	2. emelet m ²	3. emelet m ²	4. emelet m ²
Kiállító- és rendezvényterek	0	0	0	0	0	326	4708	0	0	0	0	778	778	652	2204	
állandó kiállítóter	0	0	0	0	0	1092		0	0	0	0	778	778	652	2204	
létegható raktárak	0	0	0	0	0	1142		0	0	0	0	0	0	0	0	
időzaki kiállítóter	0	1433	0	0	0	282		0	0	0	0	0	0	0	1715	
konferenciater	0	861	0	0	0	861		0	0	0	0	0	0	0	861	
Közönsegyszolgálati terek	0	0	0	0	0	0	1963	0	0	132	0	0	0	0	2095	
előcsarnoki zóna	0	571	704	0	665	672	2701	0	162	293	111	35	26	0	3328	
üzemi területek	0	0	0	0	0	0	622	23	25	59	0	0	0	0	729	
igazgatás	0	0	0	0	0	0	61	0	0	0	632	0	0	0	693	
hívata és kutatás	0	219	0	0	0	591	810	0	0	0	0	0	0	0	810	
restaurálás és dokumentáció	0	830	817	0	0	1647	230	0	0	0	0	0	0	0	1647	
könyvtár, adattár	0	0	230	0	0	230	347	0	845	0	0	0	0	0	230	
oktatás	0	62	39	0	39	155	245	0	0	0	0	0	0	0	1192	
raktárak, műtárgy-logisztika	0	245	0	0	0	245	0	0	0	0	0	0	0	0	245	
biztonsági klp.	0	0	0	0	0	0	0	1254	123	152	0	0	0	0	1529	
parkolás, feltöltés	0	0	0	0	0	0	0	37	189	20	12	13	13	222	1829	
építészeti terék, épület fenntart.	573	513	66	51	38	39	1310	1314	1344	656	755	836	813	665	24957	
összesen	573	4734	4441	51	4093	3279	1191	18362	1314	1344	656	755	836	665	24957	
	meglévő épület összesen										bővítendő épület összesen					míndösszesen
																24957